

Bordjes bij bomen moeten Utrechters bewustmaken van groene baten

Auteur en beeld: Jesse Kiel

Openbaar groen in Utrecht staat vol met volwassen bomen, elk verantwoordelijk voor veel groene baten.

Om Utrechters bewust te maken van de baten van bomen, is de gemeente een pilot gestart met informatiebordjes bij vier volwassen bomen. Op de borden staat onder andere hoeveel lucht de bomen zuiveren, hoeveel verkoeling zij geven en hoeveel regenwater en CO₂ wordt afgevangen. Landelijke opschaling van het project zit in de pijpleiding.

Het Utrechtse stadsgroen verdient wel wat meer waardering, zo meent de gemeente. Sinds april dit jaar staan daarom informatiebordjes bij enkele Utrechtse bomen met daarop informatie over de baten die zij opleveren. Dit moet leiden tot een bewustere omgang met de bomen en ander groen.

De bordjes staan op vier locaties in het stadscentrum: naast een plataan bij Lucasbolwerk en naast een Hollandse linde in het verlengde van de Keukenstraat. Iets verderop staat ook een bord naast een iep in het Hieronymusplantsoen en ook een gewone beuk langs het wandelpad bij museum Sonnenborgh. 'We willen ervoor zorgen dat bewoners in de buurt, bezoekers en andere passanten zich bewuster worden van de positieve effecten van stadsgroen', aldus Arjan Prosman, specialist bomen bij de gemeente Utrecht. 'Het is een campagne voor het goede dat groen doet en de redenen waarom je met zorg en respect met stadsgroen om hoort te gaan.'

Het idee speelde al langer in het hoofd van de bomenspecialist. 'Als gemeente heb je een grote taak om buitenruimte zo groen mogelijk te houden. Maar niet iedereen gaat er vervolgens op de juiste manier mee om'. Prosman doelt op looproutes door openbaar groen, fietsen die tegen bomen worden neergezet en beplanting waarop geürineerd wordt. Om bewustzijn te vergroten en de publieke kennis en opinie over stadsgroen positief te beïnvloeden, zijn de borden geïntroduceerd.

Als tweede laag kunnen bezoekers een QR-code op het bord scannen die hen naar een landingspagina brengt met extra informatie. Om ook zonder de online ervaring bewustzijn op te wekken, zijn op het bord zelf al de meest begrijpelijke voordelen van de stadsbomen te lezen.

Levende monumenten

'Stadsbomen moeten worden gepresenteerd als levende monumenten, die essentieel zijn voor jouw en mijn leefomgeving', voegt Joost Verhagen daaraan toe. Hij is

Vergroening maakt de stad een gezondere, leefbaardere plek om te wonen.

directeur van Cobra Groeninzicht, die voor Utrecht de ecosysteemdiensten van bomen heeft berekend. 'De gemeente heeft ons gevraagd om die baten voor het klimaat en onze gezondheid te communiceren.'

Cobra Groeninzicht heeft overigens voor alle grofweg honderd miljoen Nederlandse bomen de baten berekend volgens i-Tree ECO NL. Het originele i-Tree-concept is van de USDA Forest Service, het Staatsbosbeheer onder het Amerikaanse ministerie van landbouw. Dat ondersteunt groenpartijen met tools om een accurate schatting van groene baten te maken. Het platform i-Tree Nederland, waarvan Cobra Groeninzicht medeoprichter is, heeft het Amerikaanse concept naar Nederlandse maatstaven vertaald.

'Om de groene baten voor al die bomen uit te rekenen, moet je allereerst weten waar een boom staat, hoe hoog deze is en wat de omvang van de kroon is', legt Verhagen uit over i-Tree ECO NL. 'Wil je een meer gedetailleerdere berekening, zoals hier in Utrecht, dan zijn meer details nodig zoals de boomsoort, stamontrek, op welke hoogte de eerste tak begint en waar de boom in de schaduw van een gebouw of andere boom staat.'

Op basis van alle data is te bepalen wat de bomen doen voor het klimaat, maar ook voor het welzijn en de gezondheid van Utrechters. In onderzoeken over de baten van een groene leefomgeving worden de positieve effecten op de geestelijke en lichamelijke gezondheid meermaals bevestigd. Verhagen: 'Van groen worden we gelukkig, maar dat beklijft niet zo. Daarom berekenen we de harde feiten en cijfers over de baten van bomen.'

Een van de bomen vlakbij het Hieronymusplantsoen heeft ook een bordje.

Succesvol verloop

Op basis van de inmiddels ontvangen reacties concluderen Prosman en Verhagen dat het project succesvol verloopt. Het project brengt volgens de twee flink wat reuring en positieve impact en dus het bewustzijn waar Utrecht op mikt. Ook vanuit de groensector klinkt interesse om aan het project bij te dragen. Het duo is het er wel over eens dat het project nog meer onder de aandacht gebracht mag worden.

'Het is een experiment om te zien of mensen geprikkeld worden door informatie over de groene voordelen van stadsbomen', aldus Verhagen. Op basis van dat criterium en rekening houdend met de omvang van het Utrechtse project, is het volgens hem en Prosman geslaagd. 'Bezoekers zijn echt verrast over de effecten van stadsbomen. Dat is ook niet niets: bij een van de bomen staat dat hij jaarlijks de uitstoot van meer dan 200.000 autokilometers filtert.'

De gemeente Utrecht kiest bewust voor volwassen bomen, van ongeveer 30 jaar of ouder met "een goede staat van dienst". De waarden van de bomen veranderen dan niet meer zo drastisch, wat de borden een duurzamer karakter geeft. Een bord moet volgens Prosman minimaal 5 jaar kunnen blijven staan. 'Bij ziekte of een groeisput is de informatie op zo'n bordje al niet meer actueel.'

Verhagen ziet ook kansen om bordjes te plaatsen bij jongere bomen. 'Een gemiddelde stadsboom wordt maar iets van 35 jaar oud. Op dat moment zijn de groene baten nog niet zo groot. Je wilt toch graag laten zien wat een boom in potentie nog te bieden heeft als je deze respectvol behandelt en laat doorgroeien tot zo'n groen monument.'

Landelijke opschaling

Het Utrechtse project levert niet enkel positieve reacties op van bewoners. Ook Marc Meijer, directeur van de landelijke stichting Norminstituut Bomen, pikte het project op en laat weten dat vier extra gemeenten de informatieborden bij eigen stadsbomen gaan plaatsen. Naast Utrecht gaat het om de steden Zwolle, Apeldoorn, Breda en Alphen aan de Rijn, alle vertegenwoordigd in het bestuur van de stichting. Het Norminstituut Bomen houdt zich bezig met het verbeteren van kwaliteitszorg voor bomen. De pilot valt onder de campagne "Bomen zijn Belangrijk".

Meijer hoopt dat bomen in de openbare ruimte niet langer gezien worden als puur decoratie, maar als essentieel onderdeel van de leefbaarheid in steden. 'Als wethouders en bestuurders dit positief oppakken, dan willen we daarna in alle Nederlandse gemeenten een aantal bomen met een informatiebord.'

De vijf gemeenten onderzoeken in de pilot hoe de borden worden ontvangen en of er praktische obstakels zijn die in een vast format weggenomen kunnen worden. Ook

Op de informatiebordjes worden tastbare en hapklare groene baten weergegeven.

wordt nagedacht over financiering via een subsidietraject, omdat het uitrekenen van groene baten en het neerzetten van de borden 'niet goedkoop' is.

Het opzetten van de pilot duurt volgens Meijer nog een aantal maanden. Volgend voorjaar moeten de borden door middel van een feestelijke opening worden onthuld. 'Het Utrechtse project inspireerde onze stichting omdat het interactief is. Het trekt de aandacht, iedereen wil toch weten wat erop staat. En het werkt juist goed als een select groepje bomen de groene baten onder de aandacht brengt. Sommige bewoners zullen dierbare bomen misschien wel willen nomineren voor zo'n bordje.'